

ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ของคนวัยเริ่มทำงาน

กรณีศึกษาพนักงานให้บริการลูกค้าร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร

Factors Affecting Debt Accumulation among Young Adults Starting Their Careers

: A Case Study of Customer Service Employees at Malls in Bangkok.

ศุภณันท์ ไมล์สูงเนิน

สาขาวิชาการจัดการการเงินและการธนาคาร

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

Suyanan Milesungnoen

E-mail: 65141030056@rumail.ru.ac.th

Finance and Banking, Business Administration,

Ramkhamhaeng University, Thailand

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ของกลุ่มพนักงาน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการทำงานที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ของกลุ่มพนักงาน และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ของกลุ่มพนักงานวัยเริ่มทำงานของพนักงานให้บริการลูกค้าร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 0 – 10 ปี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง

แบบปฐมภูมิ และทฤษฎี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบใช้สถิติการทดสอบแบบ F-Test ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ของกลุ่มคนเริ่มต้นทำงานที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย จำนวนบุตร/บุคคลพึ่งพิง ภาวะการเป็นหัวหน้าครอบครัว และค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการก่อหนี้ที่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านการทำงานของกลุ่มคนเริ่มต้นทำงานที่มีตำแหน่งงานระดับรายได้ และอายุการทำงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อการก่อหนี้ที่แตกต่างกัน และปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของพนักงาน ประกอบด้วย ระดับความจำเป็นในการใช้จ่ายรายเดือน การจัดการเงินสำรองสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน และการวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่ออนาคตที่แตกต่างกัน มีผลต่อการก่อหนี้ของกลุ่มคนเริ่มต้นทำงาน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการใช้จ่ายและการออม, พฤติกรรมการก่อหนี้ของคนเริ่มทำงาน

Abstract

This research is a quantitative study with the following objectives: 1) To examine the demographic factors influencing debt accumulation among employees, 2) To investigate the work-related factors affecting debt accumulation among employees, and 3) To explore the spending and saving behavior factors that influence debt accumulation among early-career employees working as customer service staff in restaurants located in shopping malls in Bangkok. The study sample consisted of 400 individuals with work experience ranging from 0 to 10 years. A questionnaire was used as the research instrument. Data collection included both primary and secondary data. Descriptive statistical analysis was conducted using percentage, mean, frequency, and standard deviation. Hypothesis testing was performed using the F-Test, and one-way ANOVA was used to test for variance. If differences were found, pairwise comparisons were conducted using the Chi-square test.

The study found that demographic factors among early-career individuals, such as gender, age, marital status, education level, type of residence, number of dependents, status as head of the household, and monthly expenses, have different impacts on debt accumulation. Work-related factors, including job position, income level, and length of employment, also influence debt accumulation differently. Furthermore, spending and saving behavior factors, such as the necessity of monthly expenditures, management of emergency funds, and future financial planning, affect debt accumulation among early-career individuals.

Keyword: Spending Behavior and Saving Behavior, Debt Behavior of Working Individuals.

บทนำ

เนื่องจากจำนวนหนี้สินในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากบทความของธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับวันที่ 29 สิงหาคม 2566 พบว่าคนไทยเป็นหนี้เฉลี่ยเกือบ 4 แสนบาทต่อคน โดยคิดจากการหารเฉลี่ยคนมีงานทำต่อหนี้ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566) จำนวนคนมีงานทำประมาณ 40.69 ล้านคน และหนี้ครัวเรือนในระบบ 16 ล้านล้านบาท (บริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ (เครดิตบูโร), 2566) ณ สิ้นไตรมาส 3 ปี 2566 ทั้งระบบมีสินเชื่รวม 16 ล้านล้านบาท อยู่ในฐานข้อมูลเครดิตบูโร 13.8 ล้านล้านบาท ที่เหลือเป็นหนี้กลุ่มสหกรณ์ หนียศ.ที่ไม่คิดรวมในฐานข้อมูลเครดิตบูโร โดยหนี้ 13.8 ล้านล้านบาท มีหนี้เรื้อรัง 2.58 ล้านล้านบาท หนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้เกิน 30 วันแต่ไม่ถึง 90 วัน (SM) อยู่ที่ 5 แสนล้านบาท และมีหนี้เสียถึง 1.05 ล้านล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบหนี้เสีย ณ สิ้นปี 2565 และ 2566 พบกว่าหนี้เสียเติบโตมาขึ้นถึง 7% ในขณะที่ GDP เติบโตขึ้น 2%

จากการศึกษาของ Bank for International Settlement (BIS) หนี้ครัวเรือนไทยสูงเกินระดับ 80% ของจีดีพีติดต่อกันหลายปี ซึ่งอาจส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพของระบบการเงินได้ และจากข้อมูลเครดิตบูโร ปี 2560 พบว่า คนไทยเริ่มเป็นหนี้ตั้งแต่อายุน้อย เป็นหนี้เยอะและเป็นหนี้ยาวนาน เกือบแล้วก็ยังเป็นหนี้ อีกทั้งหนี้เกือบ 1 ใน 3 จัดอยู่ในหมวดการกู้เพื่อใช้ซื้อของกินของใช้ ซึ่งถือเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือความมั่นคงในอนาคต และจากการสำรวจครัวเรือนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2566 พบว่า ครัวเรือนทั่วประเทศที่ขอรับความช่วยเหลือในการแก้หนี้กว่า 4,600 ครัวเรือน ประมาณ 42% มีหนี้ในระบบเฉลี่ยถึงคนละ 54,300 บาท

จากปัญหานี้บางส่วนที่เริ่มตั้งแต่การก่อ “หนี้ใหม่” ที่เกินจำเป็นโดยไม่นึกถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น อาจเพราะลูกหนี้ไม่ได้ข้อมูลที่จะช่วยให้นึกถึงความเสี่ยง และต้นทุนที่แท้จริงของดอกเบี้ยที่จะต้องจ่าย ลูกหนี้บางรายก็ผ่อนชำระได้เพียงขั้นต่ำจนกลายเป็น “หนี้เรื้อรัง” ยังไม่สามารถปิดจบหนี้ได้ เช่น การก่อหนี้บัตรเครดิตใบใหม่เพื่อไปปิดใบเก่าไปเรื่อยๆ และการตัดสินใจยื่นกู้สินเชื่อบ้านเกินวงเงินเพื่อมาจ่ายหนี้ส่วนที่เหลืออื่นๆ จนสุดท้ายลูกหนี้เริ่มผ่อนไม่ไหวและอาจไม่ได้รับคำแนะนำหรือความช่วยเหลือจนลูกหนี้กลายเป็น “หนี้เสีย” นอกจากนี้ กลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้ ก็จำเป็นต้องพึ่งพา “หนี้นอกระบบ” ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าและมีสัญญาไม่เป็นธรรม ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ว่ามานี้ล้วนเป็นสาเหตุทำให้คนไทยต้องติดอยู่ในวังวนของหนี้ไม่จบสิ้น

จากข้อมูลเครดิตบูโร ปี 2565 คนรุ่นใหม่ที่เพิ่งเริ่มทำงานมีหนี้เร็วขึ้นและเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนคนมีหนี้เสียสูงที่สุด โดย 1 ใน 2 ของคนวัยเริ่มทำงานจะเริ่มมีหนี้สินกันแล้ว และสัดส่วนนี้ก็เพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ ในช่วง 12 ปีที่ผ่านมา และมีสัดส่วนการใช้สินเชื่อที่อาจไม่สร้างรายได้สูงที่สุด และมีสัดส่วนผู้กู้ที่มีหนี้เสียสูงที่สุดด้วยถึง 1 ใน 4

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาและค้นคว้าถึงปัญหาการใช้จ่ายของคนเริ่มคนทำงาน โดยงานวิจัยครั้งนี้จะมุ่งเน้นศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ของคนเริ่มต้นทำงานว่าประกอบด้วยปัจจัยด้านใดบ้าง เพื่อสร้างความตระหนักรู้ต่อผู้คนที่ทราบถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ต่อการเป็นหนี้ของคนเริ่มต้นทำงานได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และงานวิจัยนี้ยังมีจุดมุ่งหวังเพื่อเป็นแนวทางในการหามาตรการแก้ไขปัญหาการเป็นหนี้สินของคนเริ่มต้นทำงานได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการเสนอแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินเพื่อลดปัญหานี้สินของพนักงาน

วัตถุประสงค์การทำวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ของคนวัยเริ่มทำงาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการทำงานที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ของคนวัยเริ่มทำงาน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ของคนวัยเริ่มทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ต่างกันจะส่งผลต่อลักษณะของหนี้สินของคนวัยเริ่มทำงาน
2. ปัจจัยด้านการทำงานต่างกันจะส่งผลต่อลักษณะของหนี้สินของคนวัยเริ่มทำงาน
3. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมต่างกันจะส่งผลต่อลักษณะของหนี้สินของคนวัยเริ่มทำงาน

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษารั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงการก่อหนี้ของคนวัยทำงาน กรณีศึกษาพนักงานให้บริการลูกค้า ร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1.1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของพนักงาน ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัยจำนวนบุตร/บุคคลพึ่งพิง ภาวะการเป็นหัวหน้าครอบครัว และค่าใช้จ่ายต่อเดือน

1.1.2 ปัจจัยด้านการทำงานของพนักงาน ประกอบด้วย ตำแหน่งงาน ระดับรายได้ และอายุการทำงาน

1.1.3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของพนักงาน ประกอบด้วย ระดับความจำเป็นในการใช้จ่ายรายเดือน การจัดการเงินสำรองสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน และการวางแผนการใช้เงินเพื่ออนาคต

1.2 ตัวแปรตาม

ลักษณะของหนี้สิน ประกอบด้วย ประเภทของหนี้สิน แหล่งทุนที่ก่อหนี้ การชำระหนี้ ระยะเวลาที่เป็นหนี้ และจำนวนเงินที่เป็นหนี้

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ พนักงานให้บริการลูกค้าร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

พนักงานหน้าร้าน หมายถึง พนักงานให้บริการลูกค้าร้านอาหารในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 0-10 ปี และมีอายุ 21-35 ปี ซึ่งเป็นพนักงานที่เข้าร่วมตอบแบบสอบถามการก่อหนี้

อายุการทำงาน หมายถึง พนักงานหน้าร้านที่มีอายุการทำงานระหว่าง 0-10 ปี

คนวัยเริ่มทำงาน หมายถึง พนักงานหน้าร้านที่อายุระหว่าง 21-35 ปี อายุการทำงานระหว่าง 0-10 ปี

การก่อหนี้ หมายถึง การสร้างหนี้โดยการยืมเงิน จากแหล่งเงินกู้ในระบบ เช่น ธนาคารหรือสถาบันการเงินภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่มีกฎหมายคุ้มครอง มีดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมที่ชัดเจน และแหล่งเงินกู้นอกระบบจากเจ้าหนี้ที่เป็นผู้ประกอบการหรือประชาชนทั่วไป ที่ไม่มีกฎหมายคุ้มครอง และมีการกำหนดดอกเบี้ยขึ้นเองโดยเจ้าหนี้

หนี้ หรือ หนี้สิน หมายถึง เงินที่ผู้หนึ่งติดค้างอยู่จะต้องใช้ให้แก่อีกผู้หนึ่งซึ่งเป็นเจ้าหนี้

ภาวะหนี้สิน หมายถึง ความผูกพันในทางกฎหมายได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็น นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่ ๒ ฝ่ายขึ้นไป ซึ่งฝ่ายหนึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้ มีสิทธิที่จะบังคับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า ลูกหนี้ ให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยปริยายเพื่อบังคับให้ส่งมอบทรัพย์สิน หรืองดการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ รวมถึงการกระทำที่จะต้องตอบแทนบุญคุณเขา

หนี้นอกระบบ หมายถึง การกู้ยืมทั้งในรูปของตัวเงินและสิ่งของที่อยู่นอกระบบสถาบัน

การเงิน ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง โดยการกู้ยืมนี้ยืมสินไม่ได้ให้ความสำคัญกับหลักฐานการกู้ยืมเงิน และมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงแนวโน้มของพฤติกรรมการก่อหนี้ของกลุ่มพนักงานวัยเริ่มทำงาน (กรณีศึกษาพนักงานให้บริการลูกค้าร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร)
2. ทราบถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้จ่าย การก่อหนี้และไม่ก่อหนี้ของกลุ่มพนักงานวัยเริ่มทำงาน (กรณีศึกษาพนักงานให้บริการลูกค้าร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร)
3. เพื่อทราบถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการก่อหนี้ของกลุ่มพนักงานวัยเริ่มทำงาน และสามารถนำไปใช้ในการควบคุมการให้ข้อมูลข่าวสารกับพนักงานได้
4. เพื่อทราบถึงความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการเป็นหนี้ของกลุ่มคนเริ่มต้นทำงาน และนำไปพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้กลุ่มคนเริ่มต้นทำงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นหนี้ที่ถูกต้องเหมาะสม

หลักการ แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การเงินส่วนบุคคล การจัดการเงินส่วนบุคคล คือ การดำเนินการทุกอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับสถานะการเงินส่วนตัว (และครอบครัว) ในทุกแง่มุมและทุกช่วงเวลาของชีวิต ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงิน และดำรงชีวิตได้ในรูปแบบที่ต้องการ

หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) หมายถึง หนี้สินที่มีระยะเวลาคงกำหนดในการชำระคืนภายใน 12 เดือน นับจากวันที่ทำการกู้ยืมชำระด้วยเงินสดหรือสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

หนี้สินระยะยาว (Long-term Liabilities) หมายถึง หนี้สินที่มีระยะเวลาในการชำระหนี้คืนเกินกว่า 1 ปี หรือเกินกว่ารอบระยะเวลาดำเนินงานตามปกติ

หนี้เสีย หมายถึง หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น หนี้ที่เกิดจากการซื้อของฟุ่มเฟือย หรือใช้จ่ายเกินตัว โดยมักจะเกิดจากการขอสินเชื่อจากธนาคาร หรือการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต รวมถึงหนี้ที่ไม่สามารถจ่ายไหวและมีดอกเบี้ยสูง จนไม่สามารถจัดการควบคุมได้ส่งผลให้เกิดหนี้สินวนเวียนเป็นวงจรหนี้

หนี้ดี หมายถึง หนี้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างรายได้ให้กับลูกหนี้ เช่น การลงทุนกู้ยืมเงินจากธนาคารมาลงทุนในอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้เช่าแล้วได้ส่วนต่างเป็นกระแสเงินสด

ทฤษฎีความต้องการถือเงินของเคนส์ กล่าวว่า ระดับรายได้ และอัตราดอกเบี้ย ของประชาชนมีผลต่อการถือถือเงิน ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงความต้องการถือเงินของประชาชนจะน้อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กนกกานต์ ด่านสว่างกุล (2563) จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ของคนเริ่มต้นทำงาน พบว่า การก่อหนี้ของคนเริ่มต้นทำงานโดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด คือ เพื่อใช้ซื้อหรือเช่าซื้อบ้านและที่ดิน รองลงมาเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน ผลการเปรียบเทียบการก่อหนี้ของกลุ่มคนเริ่มต้นทำงานจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สามารถสรุปการวิจัยได้ว่า ลักษณะกลุ่มคนเริ่มต้นทำงานที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และอาชีพต่างกัน ทำให้การก่อหนี้ต่างกัน และลักษณะกลุ่มคนเริ่มต้นทำงานที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ทำให้การก่อหนี้ไม่ต่างกัน ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและทัศนคติในการเป็นหนี้ที่มีผลต่อการก่อหนี้ของกลุ่มคนเริ่มต้นทำงาน สามารถสรุปการวิจัยได้ว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและทัศนคติต่อการเป็นหนี้ด้านพฤติกรรมมีผลต่อการก่อหนี้ของคนเริ่มต้นทำงาน

มาริสตา สกุลวัฒนา, 2564 จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ กรณีศึกษาของกลุ่มพนักงานวัยเริ่มทำงานของบริษัทเอกชน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สมรส ลักษณะที่อยู่อาศัย จำนวนบุตรและบุคคลพึ่งพิง การเป็นหัวหน้าครอบครัว และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับลักษณะของหนี้สิน ตั้งแต่ จำนวนที่ก่อหนี้สิน แหล่งทุนที่กู้ยืม การชำระหนี้ และระยะเวลาที่เป็นหนี้ ปัจจัยการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ปัจจัยด้านตำแหน่งการทำงาน รายได้ และอายุการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับลักษณะของหนี้สิน ตั้งแต่ จำนวนที่ก่อหนี้สิน แหล่งทุนที่กู้ยืม การชำระหนี้ และระยะเวลาที่เป็นหนี้ และปัจจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับความจำเป็นในการใช้จ่ายรายเดือน และการจัดการเงินสำรองสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉินของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับลักษณะของหนี้สิน ตั้งแต่ จำนวนที่ก่อหนี้สิน แหล่งทุนที่กู้ยืม การชำระหนี้ และระยะเวลาที่เป็นหนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ของคนวัยเริ่มทำงาน กรณีศึกษาพนักงานให้บริการลูกค้าร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน รวม 23 ข้อ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย จำนวนบุตร/บุคคลพึ่งพิง และการเป็นหัวหน้าครอบครัว และค่าใช้จ่ายต่อเดือน จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการทำงาน ประกอบด้วย ตำแหน่งงาน ระดับรายได้ และอายุการทำงาน จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้ยืมและการออม ประกอบด้วย ระดับความจำเป็นในการใช้จ่ายรายเดือน การจัดการเงินสำรองสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน และการวางแผนการใช้เงินเพื่ออนาคต จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะการก่อหนี้สิน ประกอบด้วย ประเภทของหนี้สิน แหล่งทุนที่ก่อหนี้ การชำระหนี้ และระยะเวลาที่เป็นหนี้ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 1 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่า IOC เมื่อรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามด้วยตนเองจนครบ จะทำการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยทำการตรวจสอบความสอดคล้องแล้วนำผลการตรวจสอบมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index : IOC) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการคำนวณในทุกๆข้อ (เอกสารแนบตามภาคผนวก ข) ผลจากการพิจารณาค่า IOC ของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ในแต่ละข้อมีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 คะแนน คะแนนโดยรวมอยู่ที่ 0.95 – 1.00 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 0.98 คะแนน

การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม หลังจากได้รับความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิว่าข้อความทุกข้อมีความสอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์แล้วนั้น จึงได้ทำการสร้างแบบสอบถามโดย Google form จำนวน 30 ชุด แล้วส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงแต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย เพื่อทำการตรวจสอบและแก้ไขจุดบกพร่องโดยการหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งกำหนดค่ามากกว่า 0.80 เมื่อนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นด้วย Cronbrach's Alpha ได้ค่าเท่ากับ 0.904 จึงนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (เอกสารแนบตามภาคผนวก ค)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามของงานวิจัยนี้ คือ การส่งแบบสอบถาม Google form ไปยังหัวหน้าฝ่ายพัฒนาทรัพยากรบุคคลากรของกลุ่มตัวอย่างเพื่อกระจายแบบสอบถามให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างทั้ง 400 คน และนำข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นทำการบันทึกลงในโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป (SPSS) เพื่อทำการประมวลผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 4 เกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะทางประชากร ปัจจัยด้านการทำงาน และลักษณะของภาระหนี้สิน ตามลำดับ

2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของส่วนที่ 3 เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของพนักงานหน้าร้าน

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามส่วนที่ 3 เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของพนักงานหน้าร้าน

4. ค่าความถี่ (Frequency) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของส่วนที่ 3 ด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของพนักงานหน้าร้าน และส่วนที่ 4 ด้านลักษณะของการก่อหนี้

5. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของพนักงานหน้าร้าน จำแนกตามปัจจัยด้านคุณลักษณะทางประชากร และปัจจัยด้านการทำงาน ใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว Independent-Samples: T-test และตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA: F-test เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' และทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

6 การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของพนักงานหน้าร้าน กับลักษณะของการก่อหนี้ของพนักงานหน้าร้าน (มาริสา สกุลวัฒนา, 2564)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65 มีช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.50 มีสถานภาพโสดร้อยละ 81.50 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีร้อยละ 61 พักอาศัยที่บ้านของครอบครัวร้อยละ 40 มีบุตรหรือบุคคลพึ่งพิง จำนวนหนึ่งคน ร้อยละ 71.80 ไม่ได้เป็นหัวหน้าครอบครัวร้อยละ 79.30 และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท เป็นร้อยละ 53

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานอยู่ในระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 82.30 มีประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 5 ปี เป็นร้อยละ 68 และมีระดับรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 30,000 บาท ร้อยละ 74.7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเงินสำรองสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉินของกลุ่มตัวอย่างที่ทำให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยไม่มีรายได้ในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างไม่มีเงินสำรองสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน ร้อยละ 24.8 กลุ่มที่มีเงินสำรองสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉินไม่เกิน 3 เดือน ร้อยละ 55.4 โดยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารและการบริโภคมากที่สุดร้อยละ 25.3 รองลงมาได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ร้อยละ 21.7 ค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ร้อยละ 14.1 ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อที่อยู่อาศัย (ค่าเช่า ค่าผ่อนชำระ) ร้อยละ 11.5 และการออมเงินส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างจะเป็นการออมโดยการฝากธนาคาร มากที่สุด คือร้อยละ 32.6 รองลงมาได้แก่ สะสมเงินในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ร้อยละ 15.6 การซื้อประกันชีวิต ร้อยละ 11.3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะของภาระหนี้สินของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีภาระหนี้สิน ร้อยละ 70.8 มีหนี้ไม่เกิน 2 ล้านบาท ร้อยละ 61.6 โดยแหล่งทุนที่ก่อหนี้ของกลุ่มตัวอย่างมาจากสถาบันการเงิน ร้อยละ 83.9 ซึ่งเป็นหนี้สินจากบัตรเครดิต ร้อยละ 35.1 บ้าน/คอนโด/ที่พักอาศัย ร้อยละ 33.8 ยานพาหนะ ร้อยละ 26.2 และมีพฤติกรรมการชำระหนี้สินแบบชำระขั้นต่ำ ร้อยละ 44.7 และชำระเต็มจำนวน ร้อยละ 42.7 ที่เหลือ ร้อยละ 12.6 เป็นการชำระหนี้แบบบางครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ของคนวัยเริ่มทำงาน กรณีศึกษาพนักงานให้บริการลูกค้าร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำมาอภิปรายผลตามการตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ต่างกันจะส่งผลต่อลักษณะของหนี้สินของคนวัยเริ่มทำงาน ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีสถานะโสด มีอายุเฉลี่ยไม่เกิน 35 ปี พักอาศัยที่บ้านของครอบครัว ไม่เป็นหัวหน้าครอบครัว และมีบุตร 1 คน และมีรายจ่ายส่วนใหญ่ไม่เกิน 15,000 บาท พบว่าส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินไม่เกิน 2 ล้านบาท ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การที่กลุ่มตัวอย่างมีบุตรหรือบุคคลพึ่งพิงที่ต้องดูแลรับผิดชอบ มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจก่อหนี้ จะส่งผลให้มีการก่อหนี้เพิ่มมากขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา สารัญ (2566) ที่กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย เอาไว้ว่า สถานภาพครอบครัว มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจ โดยคนโสดจะมีอิสระ

ทางความคิดมากกว่าคนที่แต่งงานแล้ว เนื่องจากไม่มีการผูกพันหรือคนที่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบมากเท่ากับคนที่แต่งงานแล้ว

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยด้านการทำงานต่างกันจะส่งผลต่อลักษณะของหนี้สินของคนวัยเริ่มทำงาน ปัจจัยด้านการทำงานของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในระดับปฏิบัติงาน มีอายุงานโดยประมาณ 5 ปี และมีรายได้โดยประมาณไม่เกิน 30,000 บาท จากการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นผู้มีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง ไม่เกิน 15,000 บาท และได้ให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายรายเดือนเดือนมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า พนักงานวัยเริ่มทำงานส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายพอดีกับรายได้ อันเนื่องมาจากความจำเป็นในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน อาทิ เช่น ค่าใช้จ่ายในเรื่องการซื้ออาหาร การบริโภค รองลงมา เป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ค่าใช้จ่ายในการผ่อนซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องอำนวยความสะดวก ค่าใช้จ่ายการผ่อนยานพาหนะและค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อที่อยู่อาศัย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกกานต์ ด้านสว่างกุล (2563) ที่กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ของคนเริ่มต้นทำงาน เอาไว้ว่า กลุ่มคนเริ่มต้นทำงานมีความต้องการที่จะมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รองลงมาอีกคือการทำธุรกิจหรือการลงทุน และงานวิจัยของ มารีสา สกุลวัฒนา (2564) กล่าวถึง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ กรณีศึกษาของกลุ่มพนักงานวัยเริ่มทำงานของบริษัทเอกชน เอาไว้ว่า ทั้งข้อมูลส่วนบุคคลพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมมีผลต่อการก่อหนี้ของพนักงานวัยเริ่มทำงาน

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมต่างกันจะส่งผลต่อลักษณะของหนี้สินของคนวัยเริ่มทำงาน ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายมากกว่าการออม จากการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างของพนักงานวัยเริ่มทำงาน ให้ความสำคัญกับการมีเงินสำรองสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน และการวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่ออนาคต อยู่ในระดับมาก ซึ่งสวนทางกับการไม่มีสำรองสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้เรื่องการต้องมียอดเงินสำรองแต่เนื่องจากการมีภาระหนี้สินอันมาจากการผ่อนชำระค่าบัตรเครดิตจำนวนมาก ส่งผลให้การเก็บออมเพื่ออนาคตและการมีเงินสำรองเพื่อฉุกเฉินให้มากขึ้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา กล้าณรงค์ (2565) ซึ่งกล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ครัวเรือน จากบัตรเครดิต ของคนวัยทำงาน ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร เอาไว้ว่า กลุ่มคนวัยทำงานมีภาระหนี้สินจากบัตรเครดิตเมื่อได้รับวงเงินมากกว่า 60,000 บาท

จากกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการออมเงิน โดยส่วนใหญ่จะทำการออมในรูปแบบของเงินฝากธนาคาร รองลงมาเป็นการสะสมเงินในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พนักงานวัยเริ่มทำงานยังไม่มีความรู้ด้านการลงทุน ไม่มากพอ แต่ยังคงมีความตระหนักรู้ว่าต้องมีการเก็บเงินเพื่ออนาคตและสำรองสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน จึงจะเห็นว่าในส่วนเล็กๆ ของการมีเงินสำรองจะมีอยู่ที่ 1 - 3 เดือน อันเนื่องมาจากระดับรายได้ที่ต่างกัน จึงทำให้เกิดความสามารถในการออมเงินเพิ่มมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์จันทร์ ชวตะโป๊ะ และคณะ (2563) ที่กล่าวถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออม เอาไว้ว่า เงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของจะมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้น สะท้อนถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างมีการออมและการลงทุนค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่จะเน้นออมผ่านการฝากธนาคาร ดังนั้น หากทางบริษัทจัดทำหลักสูตรและเครื่องมือเพื่อให้ความรู้ทางการเงินแก่พนักงาน เพื่อได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการออมและการลงทุน โดยเฉพาะการออมเงินในรูปแบบการลงทุนต่างๆนอกจากการฝากธนาคารเพื่อรับมือกับเงินเฟ้อในอนาคต
2. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีหนี้หนี้บัตรเครดิตมากที่สุดประกอบกับการชำระหนี้ขั้นต่ำเป็นส่วนใหญ หากทางบริษัทดำเนินการร่วมมือกับสถาบันการเงินต่าง ๆ จัดทำโครงการปรึกษาปัญหาหนี้เพื่อช่วยลดปัญหาหนี้สินในปัจจุบันของพนักงานและรู้เท่าทันการก่อหนี้สินเพิ่มในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ของคนวัยเริ่มทำงาน กรณีศึกษาพนักงานให้บริการลูกค้าร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินและทรัพย์สินของพนักงานให้บริการลูกค้าร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาว่า การมีภาระหนี้ที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นหรือไม่

โดยผลการศึกษาที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพของพนักงานในสังกัดได้ เนื่องจากการมีหนี้สินและการมีกิมมีใช้จะส่งเสริมให้พนักงานมีกำลังใจที่ดีในการทำงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- สุรางค์รัตน์ จำเริญพล. (2557), *หนี้ในระบบกับความเป็นธรรมทางสังคม*, ประชุมวิชาการประจำปี 57, (หน้า 3), สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรางคณา บัวล้อม, (2558). พฤติกรรมที่มีผลต่อการก่อหนี้ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อาจารย์ปิติพัฒน์ นิตยกุลพันธุ์. (2562). *บทที่ 8 ทฤษฎีการเงิน: ความต้องการถือเงิน*, เศรษฐศาสตร์การจัดการธุรกิจ, (หน้า 1-34), มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). *ทฤษฎีความต้องการถือเงิน*, พฤติกรรมการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตร, (หน้า 16), สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- ปัทมา กล้าณรงค์, (2565), ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ครัวเรือน จากบัตรเครดิตของคนวัยทำงาน ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- กนกกานต์ ค่านสว่างกุล, (2563), ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ของคนเริ่มต้นทำงาน, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มารีสา สกุลวัฒนา, (2564), การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ กรณีศึกษาของกลุ่มพนักงานวัยเริ่มทำงานของบริษัทเอกชน, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นางสาวสุรัญญา สินสมุทร, (2566), ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการก่อหนี้ของพนักงานและลูกจ้างของการเคหะแห่งชาติ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิภา สำราญ, (2566), ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือน ในจังหวัดเชียงราย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ณัฐพงศ์ มานารัตน์, (2563), การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตที่ค้างชำระและวิธีการจัดการหนี้ค้างชำระของบัตรเครดิต ของผู้บริโภควัยทำงานในอำเภอเมืองเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พิมพ์จันทร์ ชวตะโป๊ะ, ทับทิม พิมพ์ศาล, ว่าที่ ร.ต. หญิง พัชรีดา โสมาศ, และอติยา สุทธิพงษ์, (2563), ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออม ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ, (2566), สถานภาพหนี้ครัวเรือนไทย ปี 2566, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และหอการค้าไทย